

Kend din grovfoder pris

Annette Bøeg Bruun, Driftsøkonom

Brian Søndergaard, Grovfoderrådgiver

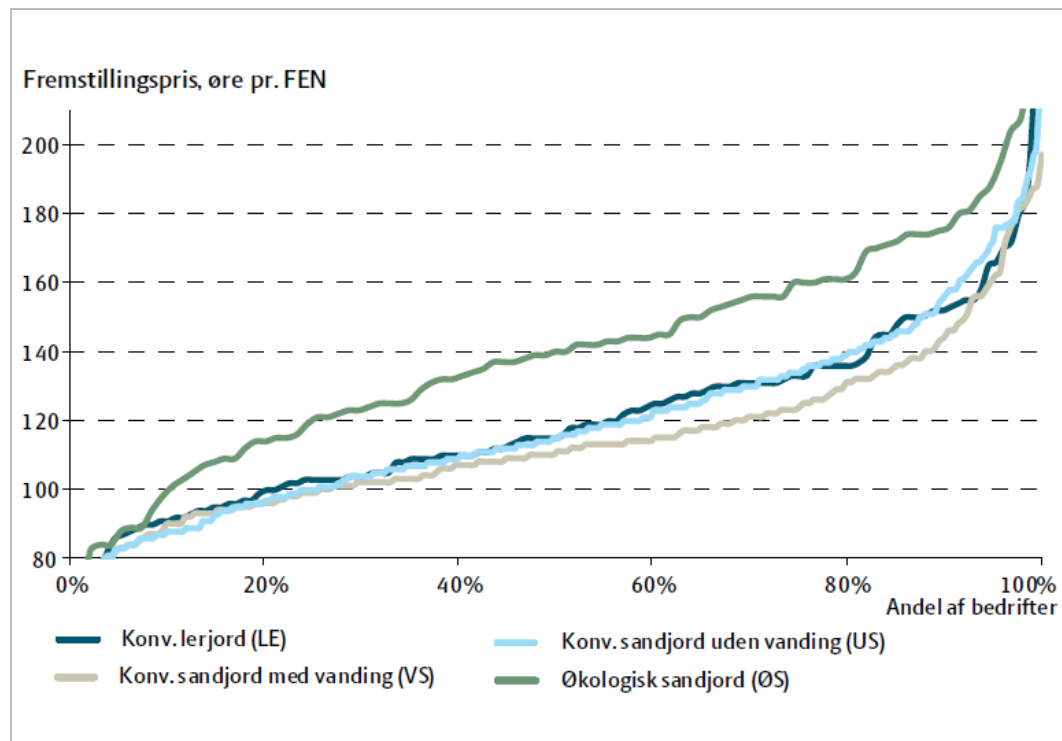

Agenda

- ▶ Fakta
- ▶ Værktøjskassen
- ▶ Hvad kan du gøre?
 - ▶ Maskinomkostninger
 - ▶ Forpagtning
 - ▶ Alternativer
- ▶ Opsummering

Hvad er udgangspunktet?

Figur 2. Spredning i fremstillingsprisen pr. FEN, grovfoder.

Uddrag af resultater 2016

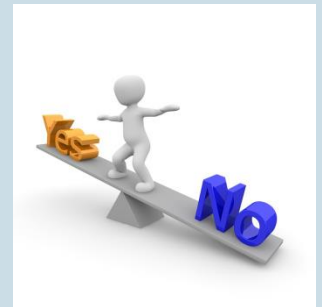
Tabel 6. Gennemsnitstal for Business Check Kvæg 2016

	KONVENTIONELT GROVFODER			ØKOLOGISK GROVFODER
	Lerjord	Sandjord med vanding	Sandjord uden vanding	Sandjord
Antal bedrifter	127	203	358	89
Areal med grovfoder	124	137	150	195
Majshelsæds, andel af grovfoderareal	46 %	46 %	44 %	6 %
Sædskiftegræs, andel af grovfoderareal	45 %	45 %	46 %	70 %
Udbytte majshelsæd FEN pr. ha	11.379	11.274	11.120	9.109
Udbytte sædskiftegræs FEN pr. ha	8.290	8.625	8.582	6.744
Gns. grovfoderudbytte FEN pr. ha	9.797	9.910	9.487	6.439
Maskinomkostninger inkl. arbejde, kr. pr. ha	6.773	6.583	6.607	6.121
Jordleje korrigeret for EU-støtte, kr. pr. ha	1.311	881	1.055	1.541
Jordværdi, ejet jord, kr. pr. ha	157.000	142.000	149.000	146.000
Årets resultat, kr. pr. ha	-757	-256	-503	709
Fremstillingspris, øre pr. FEN	118	111	115	136
Anvendt pris for grovfoder øre pr. FEN	109	109	109	143

Beslutninger skal ske på baggrund af fakta

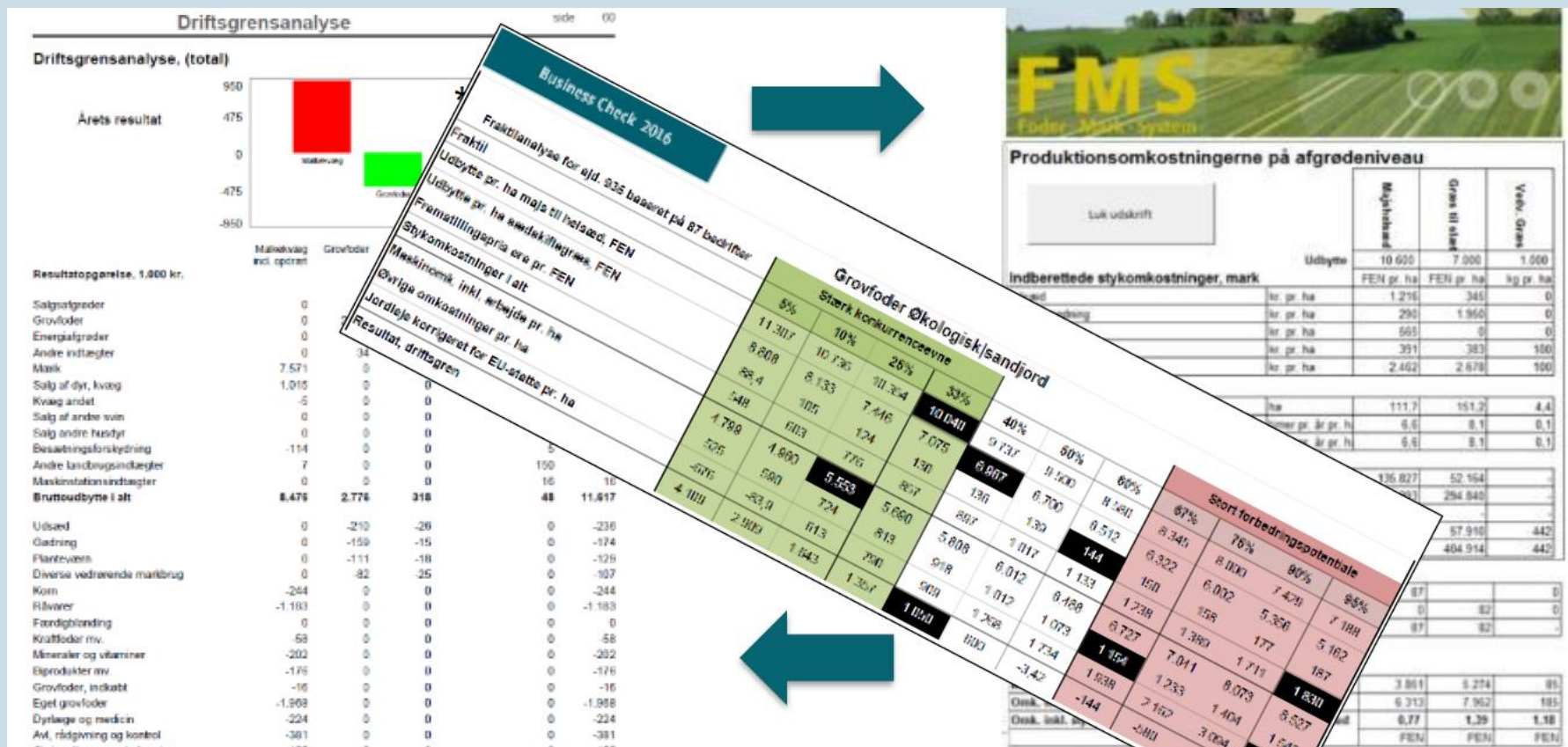
- ▶ Når der skal optimeres er det vigtigt at kunne skille "tingene" ad
- ▶ Fordeling mellem driftsgrene i årsrapport er et godt udgangspunkt
- ▶ En god analyse forudsætter, at du selv tager stilling
- ▶ Flere analyser omhandler det samme, men er ikke det samme – husk ikke at sammenligne æbler og pærer
- ▶ Vigtige strategiske beslutninger bør ikke tages på baggrund af følelser, men fakta

Forskellen på at tro og tælle 😊

Mange forskellige værktøjer

Baggrund for en god analyse

- ▶ Fordel indtægter og udgifter mellem driftsgrene
- ▶ Tilpas bogføring, så en del sker løbende – god dialog mellem landmand og regnskabskontor
- ▶ Registreringer – herunder af udbytte og tidsforbrug (måske anvend Sagro Time App)

Analyser og benchmarking

Tabel 9. Fraktilanalyse 2016 – konventionel, sandjord med vanding

200 BEDRIFTER I GRUPPEN	STÆRK KONKURRENCEEVNE				STORT FORBEDRINGSPOTENTIALE						
Fraktil	5 %	10 %	25 %	33 %	40 %	50 %	60 %	67 %	75 %	90 %	95 %
Udbytte/ha majs til helsæd, FEN	13.423	13.000	12.226	12.000	11.664	11.195	10.998	10.649	10.092	9.640	9.335
Udbytte/ha sædskiftegræs, FEN	11.054	10.383	9.546	9.307	9.013	8.675	8.297	8.000	7.624	6.918	6.195
Fremstillingspris øre pr. FEN	84	92	100	103	107	111	117	119	125	142	158
Stykomkostninger/ha	1.788	1.890	2.148	2.239	2.312	2.446	2.569	2.651	2.792	3.205	3.360
Maskinomk. inkl. arbejde/ha	4.878	5.249	5.882	6.100	6.310	6.650	6.858	7.023	7.207	8.166	9.179
Øvrige omkostninger/ha	624	732	899	943	1.007	1.119	1.204	1.289	1.380	1.655	1.847
Jordleje, korrig. for EU-støtte/ha	-963	-685	-60	138	370	728	883	1.009	1.299	2.103	2.666
Resultat, driftsgren	2.601	1.953	746	431	183	-268	-651	-838	-1.316	-3.064	-4.324

FMS – En øjenåbner

- Er det ikke bare en Driftsgrensanalyse?

	Driftsgrensanalyse	FMS
Fordele	• Hurtigt at lave • Findes allerede • Giver et hurtigt overblik • Let adgang til Benchmarking	• Præcis fordeling • Afgrøde, mark & maskinniveau • Beslutningsgrundlag
Ulemper	• Viser kun prisen for mixet • Deling græs/majs muligt • Groft skønnet fordeling mellem mark & stald	• Kræver erfaring • Tidskrævende (ved fuld analyse)

Intet er bedre end jeres registreringer!

FMS - Kend dine priser

Fremstillingspris	Produktionspris
Driftsgrensanalysen	FMS – Mark & Maskiner
Stykomkostninger ✓ Udsæd + gødning + planteværn + diverse mark.	Stykomkostninger ✓ Udsæd + gødning + planteværn + diverse mark.
Maskinomkostninger (inkl. løn) Afskrivning og forrentning inventar + vedligehold + brændstof og energi + maskinstation + løn + ejeraflønning.	Maskinomkostninger (inkl. løn) Afskrivning og forrentning inventar + vedligehold + brændstof og energi + maskinstation + løn + ejeraflønning.
Øvrige omkostninger og indtægter Ejendomsskat og forsikringer + forrentning af bygninger, jordforbedring, beholdning og rettigheder + afskrivning på bygninger og jordforbedring - andre landbrugsindtægter	8 til 33 øre pr. FEN
Jordleje Forrentning af jordværdi + forpagtningsafgift. EU-støtte	Jordleje Aktuell forpagtningspris pr. ha. i området EU-støtte

FMS – En øjenåbner

- ▶ FMS er fordelingsnøglen til Driftsgrensanalysen!

Maskin- og arbejdsomkostninger	egen mark	udenfor mark	for andre	sum
Dieselforbrug kr.	21.731	92.130	-	113.861
Maskinstationomkostninger kr.	573.868	15.000	-	588.868
Vedligeholdelse kr.	46.434	65.917	-	112.351
Variable maskinomkostninger i alt kr.	642.033	173.047	-	815.080
Løn kr.	131.248	614.706	-	745.954
Afskrivninger kr.	145.656	204.814	-	350.470
Forrentning kr.	47.702	68.271	-	115.973
Afskrivninger og forrentning i alt	193.358	273.085	-	466.444
Total kr. pr. år	966.640	1.060.838	-	2.027.478
Procentfordeling mellem mark & stald	47,7 %	52,3 %		

FMS – En øjenåbner

- ▶ Maskinanalyse
 - ▶ Hvor kan jeg reducere mine kapacitetsomkostninger?
 - ▶ Hvilke opgaver løser jeg billigst?
 - ▶ Hvilke opgaver kan jeg med fordel udlicitere?
 - ▶ Hvad er merprisen ved investering i en ny traktor?
- ▶ Produktionspris
 - ▶ Hvad koster det at fremstille dine afgrøder?
 - ▶ Hvilke omkostninger er "faste"
- ▶ Scenarieberegning
 - ▶ Nye afgrøder?
 - ▶ Ny foderplan?
 - ▶ Roer, græs, ribbehøst, lucerne, hvede – eller?

Hvad kan du selv gøre noget ved?

Bruttoliste 😊

- Vejret
- Rettidig omhu
- Udnyt jordens potentiale (anerkend dens potentiale)
- Maskinøkonomi
- Jordleje
-

Kend dine omkostninger

- ▶ Med udgangspunkt i
 - ▶ Driftgrensanalysen
 - ▶ Fraktılanalysen
 - ▶ FMS
- ▶ Kender du dine omkostninger

OG vigtigst af alt

Du ved hvor du skal sætte ind

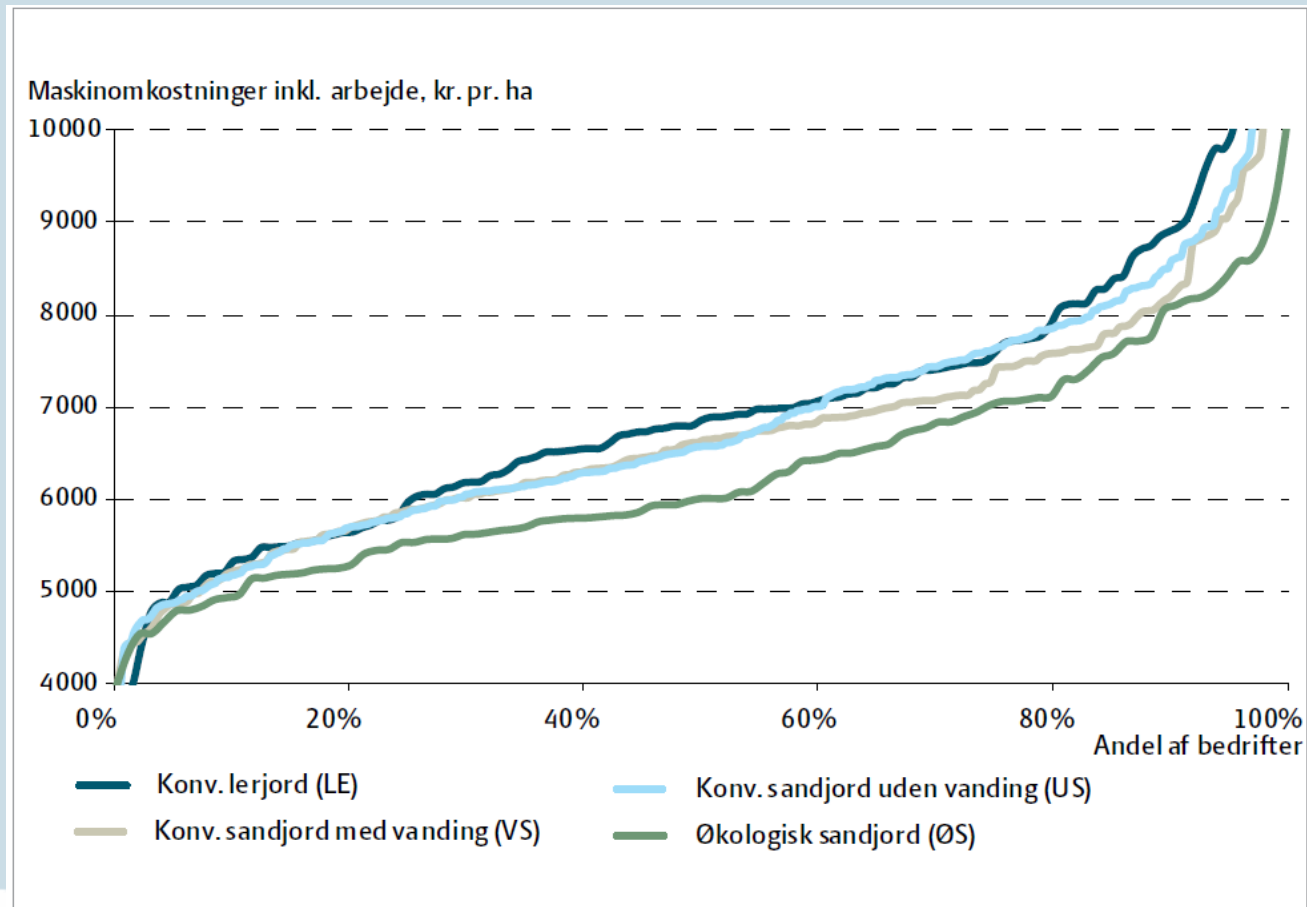
Kend dine omkostninger

- ▶ Stykomkostninger
 - ▶ Varierer oftest fra 1.500 – 4.500 kr. pr. ha
- ▶ Maskinomkostninger
 - ▶ Varierer oftest fra 4.000 – 10.000 kr. pr. ha

Kend dine omkostninger

► Maskinomkostninger

Kend dine omkostninger

- Et eksempel fra en FMS

Traktorer			Værdi
mærke og model	årgang	HK	kr.
Claas 830		235	100.000
New Holland T7.210	2013	210	535.000

Redskaber og opgaver		Værdi	Forventet kapacitet
mærke og model	årgang	kr.	enhed
Gyllevogn	2008	400.000	40,0 ton pr. time ▼

Opgørelse traktorer		Gennemsnitlige årlige omkostninger		
		Samlede maskin- og arbejdsomkostninger		
traktor	Traktor timer pr. år	kr. pr. år	kr. pr. time	kr. pr. time pr. hk (før
Claas 830	1.115	475.408	426	-
New Holland T7.210 210	1.110	471.668	425	0,96

Opgørelse opgaver (Scenarie 3 - Nudrift)			Gennemsnitlige årlige omkostninger			
			Samlede maskin- og arbejdsomkostninger			
redskaber	tilhørende traktor	timer pr. år	kr. pr. år	kr. pr. time	I egen mark, kr. pr. enhed	enhed
Gyllevogn 2008	Claas 830	250	230.518	921	23	ton

Viden og vækst

Kend dine omkostninger

Traktorer			Værdi
mærke og model	årgang	HK	kr.
Claas 830		235	100.000
New Holland T7.210	2013	210	535.000
Ny New Holland T7.210	2014	210	400.000
Ny Claas 930	2016	350	800.000

► Resultatet

- Claas 830 23 kr. pr. m³
- New Holland T7.210 (ny) 23 kr. pr. m³
- Claas 930 (ny) 25 kr. pr. m³

Hvad afgør prisen på en forpagtning?

- ▶ Typisk svar: "Markedet"
- ▶ Hvem er markedet?
- ▶ Gns. Ifølge Danmarks Statistik er 2.200 kr. pr. ha + Støtte

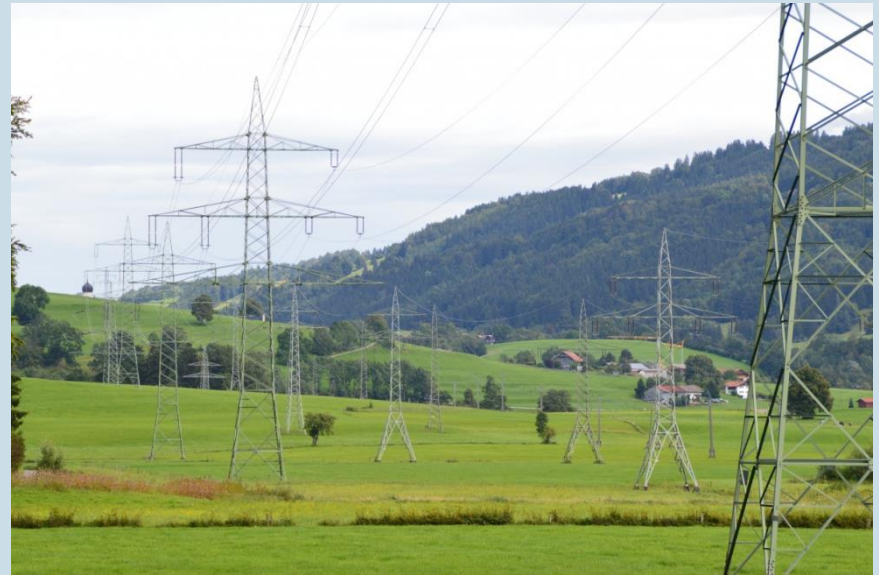
Hvad bør afgøre prisen på en forpagtning?

For alle interesserede:

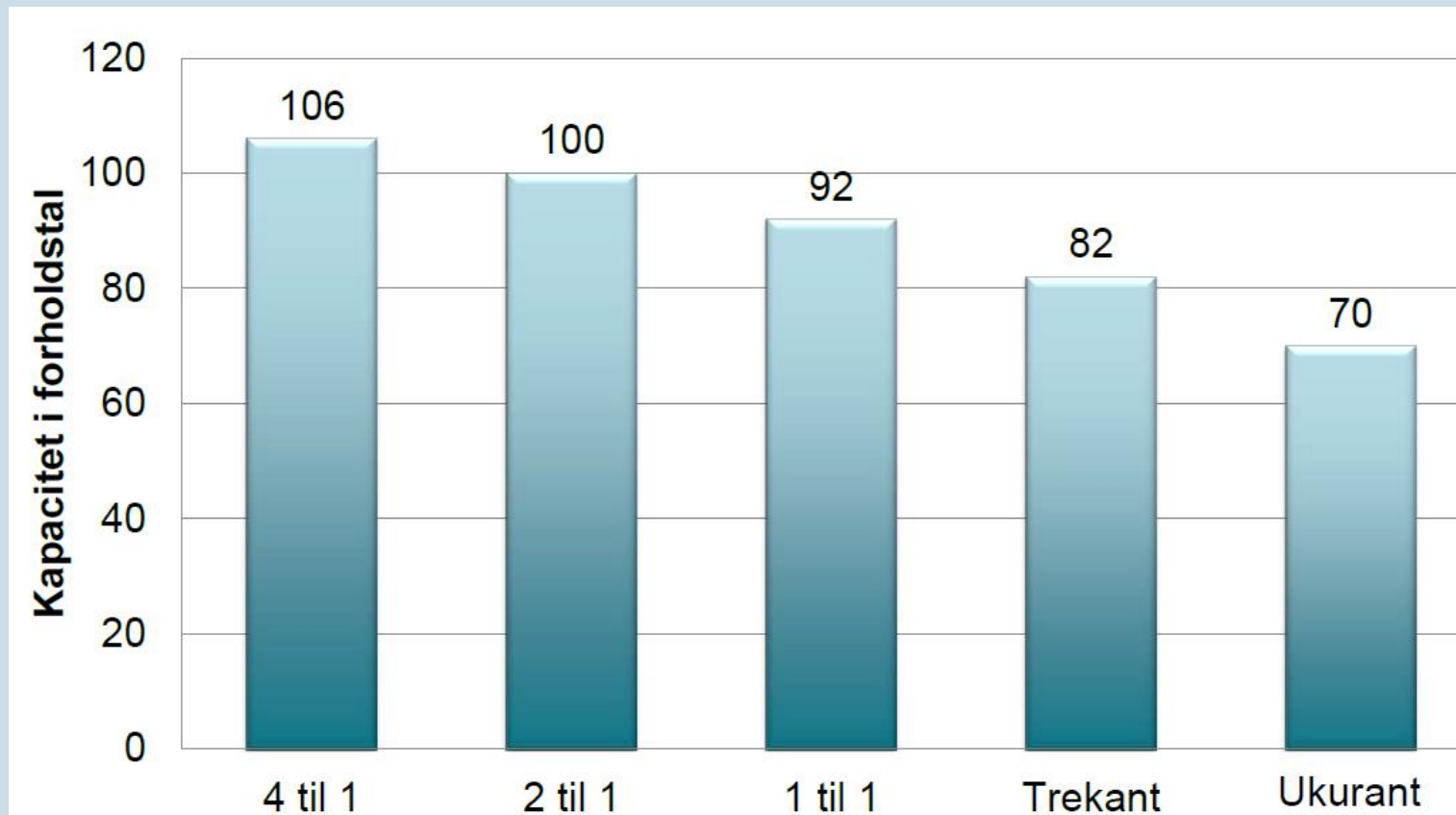
- ▶ Markstørrelse
- ▶ Markform
- ▶ Jordbund (våde områder)
- ▶ Forhindringer (i marken)

Specifikt for dig:

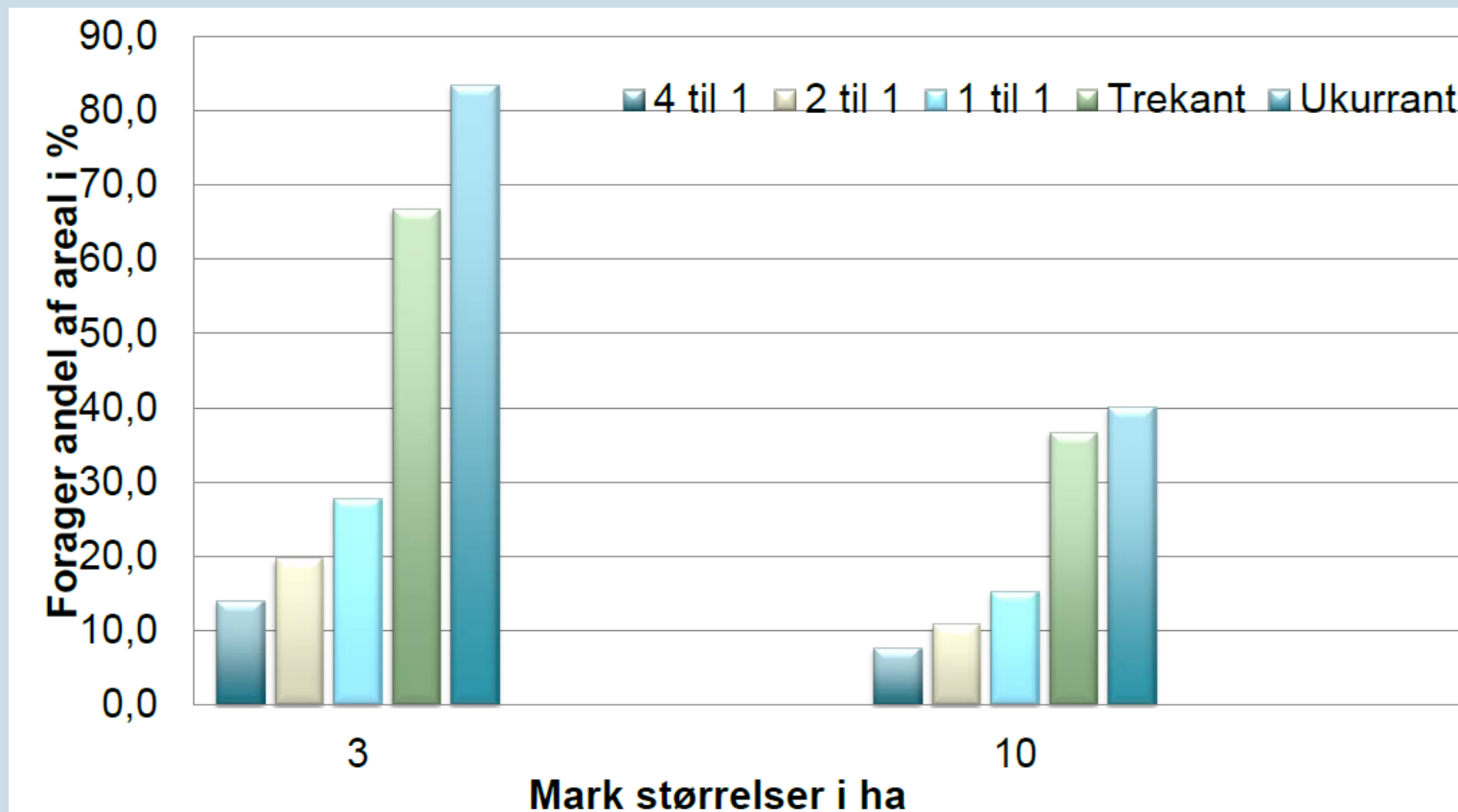
- ▶ Afstand
- ▶ Dine alternative

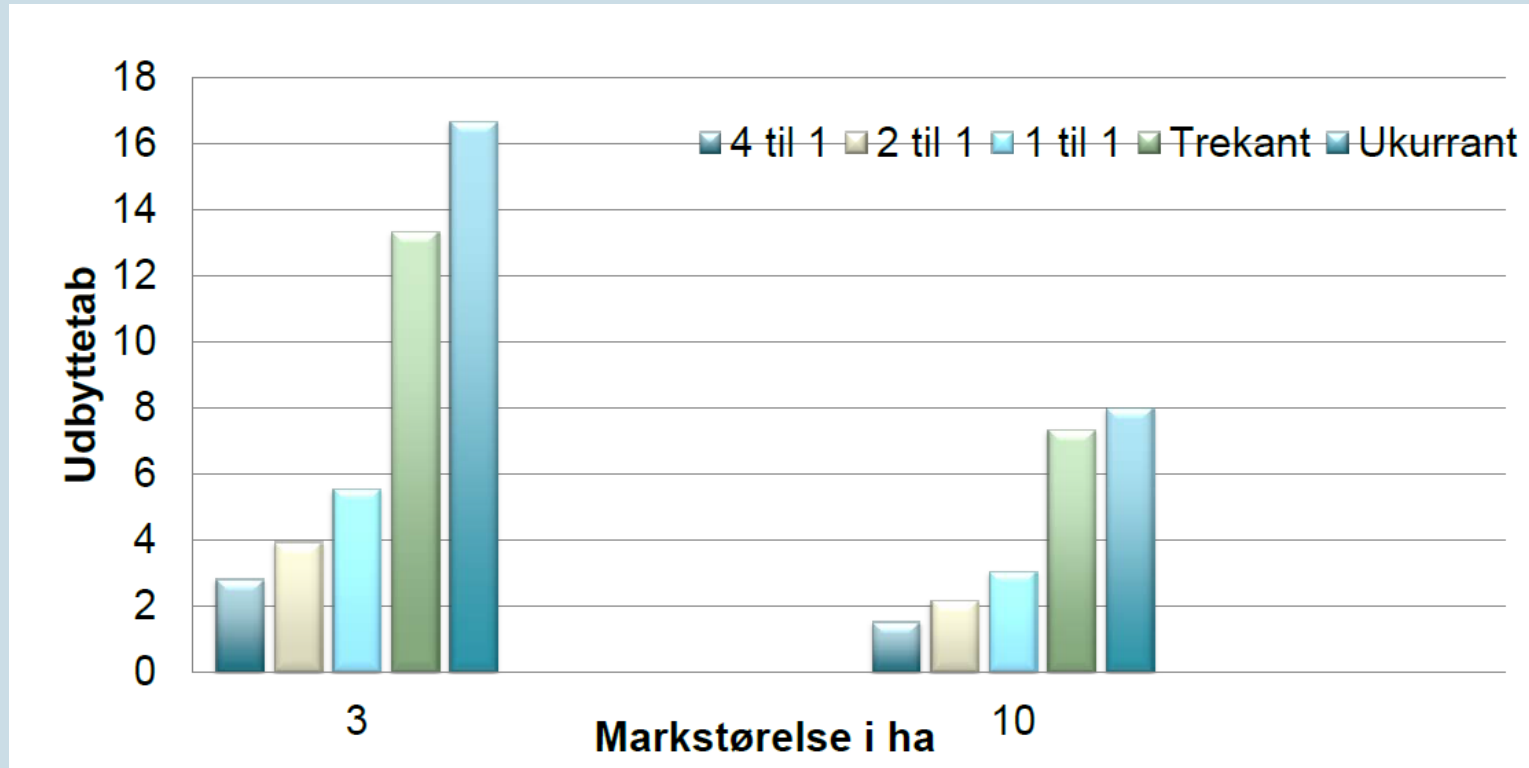
Maskinkapacitet i forhold til markens form

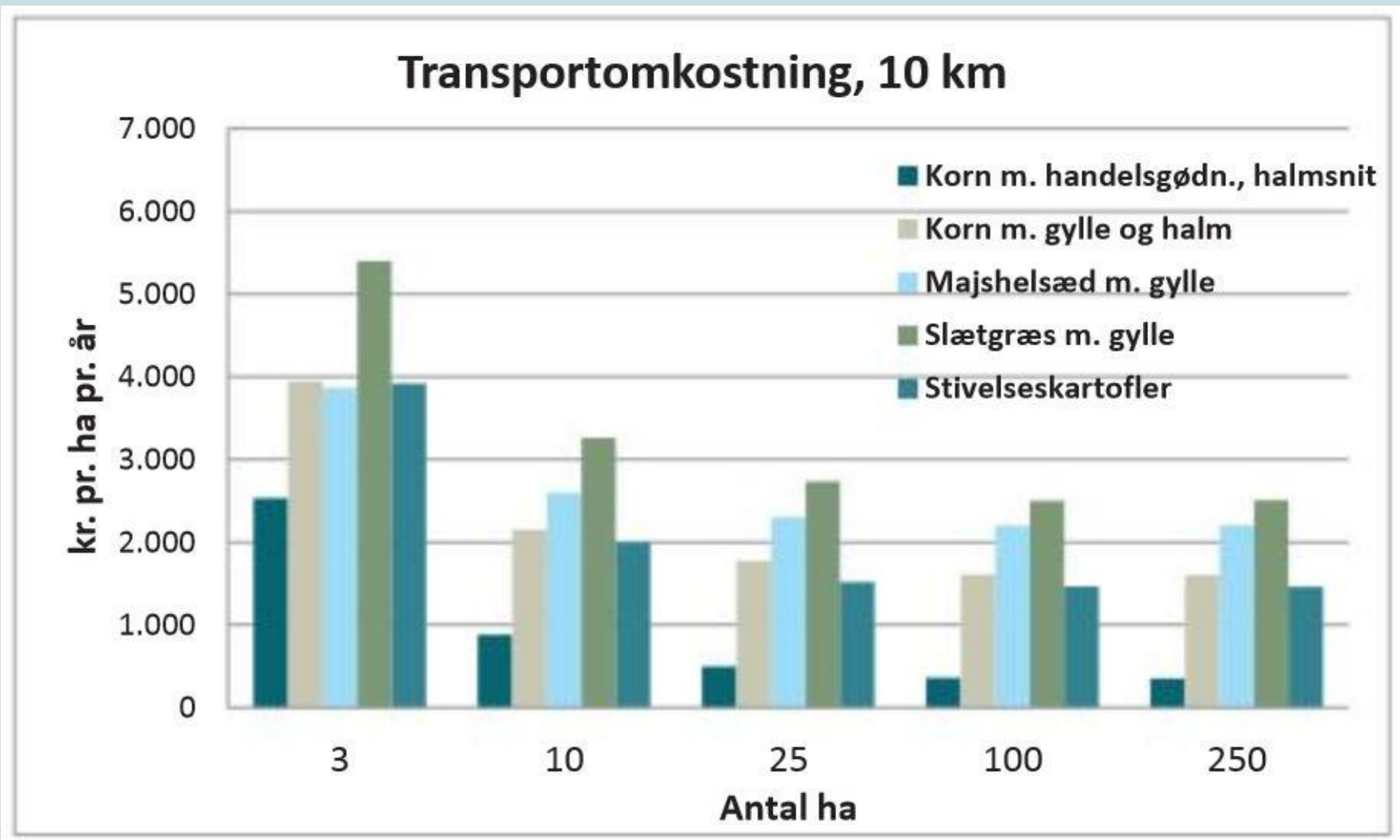
Andel forager/markens størrelse og form

Udbyttetab/markens størrelse og form

Kend din produktionspris

Arbejds- og maskinomkostninger

- ▶ Regulære marker 4.200 kr./ha
- ▶ Små marker (<3 ha) og kiler 5.250 kr./ha
- ▶ Forskellen er altså minimum 1.000 kr./ha

Udbyttetab

- ▶ Gennemsnitsudbytte på 9.000 FEN pr. ha
- ▶ Fremstillingspris 1,10 kr. pr. FEN
- ▶ Ved 20% tab på forager = 1.400 kr. pr. ha

For dyrt at producere selv

Al jord er lejet ud til en maskinstation.

TEKST:
Lilli Snekmose, redaktør
Tlf. 7660 2115 - lsn@sagro.dk

BØVLINGBJERG – Kristian Gade driver en ejendom med 400 køer og ejer kun 135 ha. Han har derfor en del forpagtninger, og de ligger mellem 3 og 5 kilometer fra ejendommen, så arrondering og logistik er en udfordring.

Løsningen er blevet, at han udlejer 220 ha (al agerjorden inkl. forpagtninger) til Bøvlingbjerg Maskinstation, mens han selv stadig har 40 ha fortrinsvis med vedvarende græs.

– Det blev for dyrt i transport selv at lave grovfoder, og det passer mig godt, at markarbejdet nu er overladt til nogen, der har 100 procent fokus på det. Så kan jeg koncentrere mig om kærnerne, og samtidig vide, at jeg har en budgetsikker grovfo-deralv, forklarer Kristian Gade.

Han, der også er en travl organisationsmand og formand for Holstebro Struer Landboforening, er en del hjemmefra, og det spiller også ind på beslutningen om at udlicitere markarbejdet.

Bestemmer ensitering

– Men det er stadig mig, der bestemmer, hvilke sorter, der skal dyrkes. Og det er også mig, der tager beslutningen om, hvornår der skal snittes. I praksis sker det selvfølgelig i samråd med Bøvlingbjerg Maskinstation, for de skal naturligvis have et ordentligt varsel. Jeg vil typisk ringe en uge før, fortæller han. Alle øvrige beslutninger tages af maskinstationen.

Samarbejdet er baseret på gensidig respekt, ellers kan det ikke fungere.

– Man må ikke gå i for små skø – det gælder begge parter, siger Kristian Gade.

Nye moderne maskiner

Grovfoederet køber han af maskinstationen til en afregning. SEGES har udarbejdet til formålet.

– Det er en fair måde, hvor maskinstationen har en gulerod for at præstere en kvalitet, der er bedre

end den aftalte basisværdi, hvor der er 1,15 kg tørstof pr. FEN, forklarer han. Havde han selv skulle udføre arbejdet, ville han, som han siger, skulle "makke med brugte maskiner". Nu har han en klar forventning om, at maskinstationen møder med gode, nye og moderne maskiner.

Attraktivt for større landbrug

Kristian Gade tror, at flere større landbrug vil begynde at udlicitere markarbejdet. Simpelt hen fordi størrelsen betyder, at kun de færreste kan have al jorden liggende centralt i forhold til ejendommen og derfor har en elendig logistik.

I hans lokalområde hører udlicitering stadig til sjældenhederne, men Kristian Gade vurderer, at hvis mælkeproducenterne regnede på deres fremstillingspris, så ville flere blive klar over, at udlicitering er økonomisk attraktiv.

– Hvis flere kom med, kunne maskinstationen planlægge bedre, og så ville det alt sammen give mere mening, siger han.

3-årig aftale

Hans egen aftale med Bøvlingbjerg Maskinstation er en rullende 3-årig aftale. Det giver en sikkerhed begge veje, at maskinstationen ved, at opgaven er i hus, og at Kristian kender sine omkostninger. Det har også betydning, hvis der bliver realiteter i udvidelsesplaner.

2017 er andet år med udlicitering, og om et par år ser Kristian Gade frem til at kunne sammenligne med de omkostninger, han havde til blandt andet energi og vedligehold, da han selv producerede sit grovfoder.

– Jeg tror på, at udlicitering er det helt rigtige for mig, men jeg er klar over, at det er voldsomt indviduelt. Men for rigtig mange vil det være værd at regne på, konkluderer han.

Bruger
maskinstation
til alt

Vi skaber den bedste arbejdsplads

Der er andre fordele end de rent økonomiske ved at producere grovfoder selv.

Gør
markarbejdet
selv

TEKST:
Lilli Snekmose, redaktør
Tlf. 7660 2115 - lsn@sagro.dk

AJULUM – Henning Madsen, I/S Yllebjerg, tror faktisk, at en maskinstation kunne bjørge hans grovfoder til samme pris, som han selv kan. Men han har andre grunde end de rent økonomiske til fortsat at lade sine egne ansatte producere grovfoder.

– Jeg mener, det skaber den bedste arbejdsplads. Hvis vi ikke havde arbejdet med grovfoderet, skulle vi være mindst én mand mindre, og så ville det ikke hænge sammen i ferie og weekender. Nu arbejder vi kun hver 3. weekend, og det gode vil jeg gerne bevare for mig selv og mine ansatte, forklarer han.

Bemandingen med en markmand, en staldmand og

en elev er lige tilpas, når Henning og hans kone også tæller med.

– Vi skal jo også kunne passe de 6 vandingsmaskiner, tilføjer han. Yllebjerg har 270 malkekøer, og det normale grovfoderareal er 100 ha græs og 100 ha majs. Derudover dyrkes lidt korn, og øvrige arealer lejes ud til kartofler.

I vækstsæsonen hjælper alle hinanden, og Henning oplever, at de ansatte nyder afvekslingen i markarbejdet, især hvis man ellers mest arbejder i stalden. For eleven er arbejdet i marken også en helt nødvendig del af uddannelsen, mener Henning.

Flot udbytte

Med en fremstillingspris i 2016 på 0,63 kr. på græs og 1,07-1,08 kr. på majs ligger Yllebjerg i den bedste ende.

– Vi går meget op i det, og vi er gode til det, når vi

sammenligner os med andre, konstaterer Henning tilfreds.

Han kender i detaljer tallene for sit markbrug og gør sig ustandselig overvejelser om, hvad der er billigst. I år har det resulteret i, at mejetærskeren er blevet solgt.

– Vores markmand havde simpelt hen for mange timer om sommeren, så nu må maskinstationen høste, og så undgår vi en masse overarbejde. Omvendt har jeg regnet på, at det kunne betale sig at købe en ny gyllevogn, så den har vi lige investeret i.

Foto: Jakob Mikstajewicz, SAGRO

”

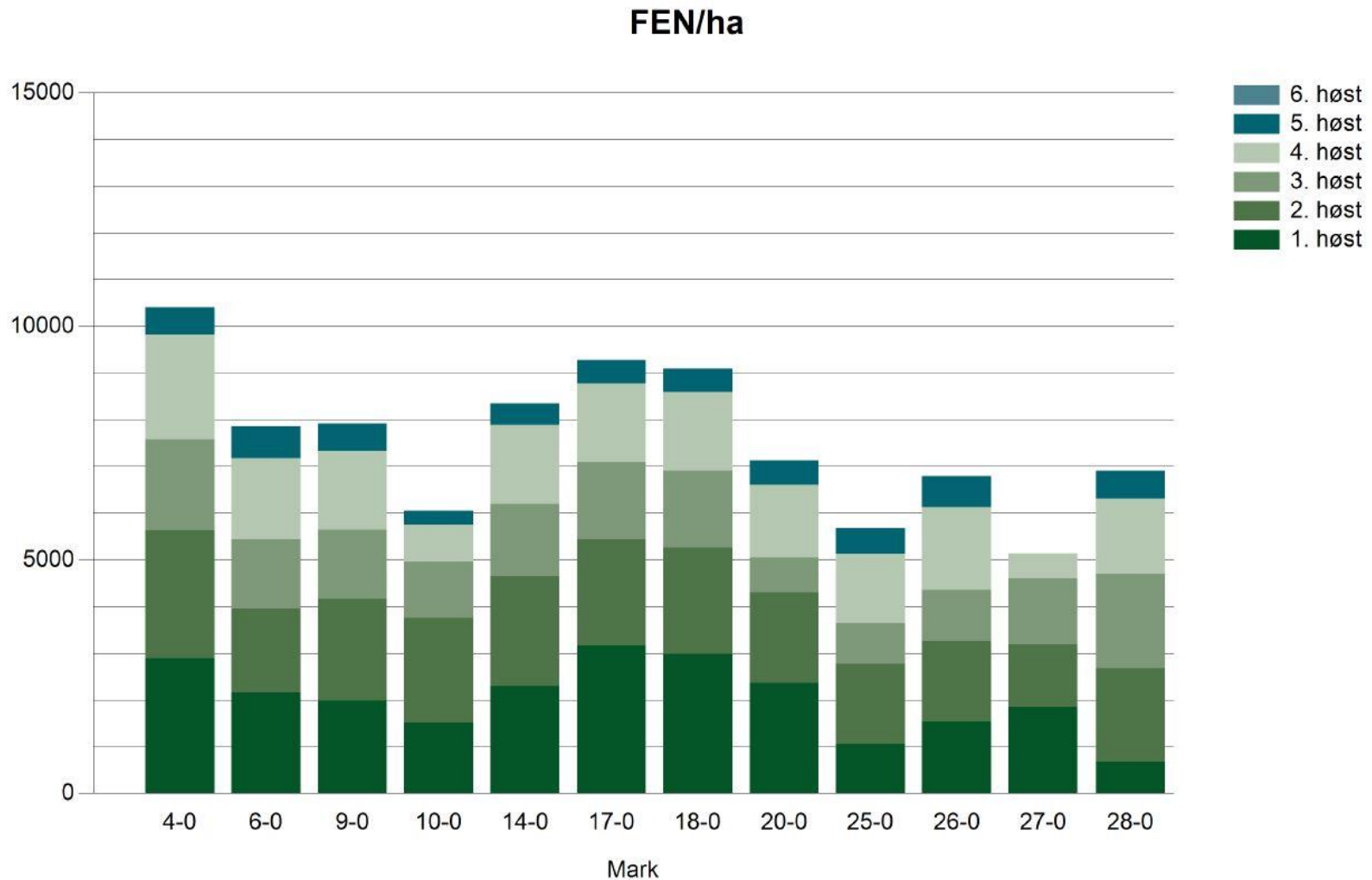
”Vi går meget op i grovfoder og er gode til det.”

*"Hvorfor kender så få
landmænd deres egen
fremstillingspris?"*

**Maskinstationsejer
ærgrer sig**

Kend dine omkostninger

Kend dine omkostninger

- ▶ Et eksempel
 - ▶ Kunde i grovfoderskolen
 - ▶ Majs avlet til 59 øre pr. FEN
 - ▶ Udbytte på 10.000 FEN/ha
 - ▶ Fosforloft betyder overskud af 4.375 m³ gylle
 - ▶ Biogas kan afsætte – men til 35 kr. pr. m³
- ▶ Med afsæt i resultater fra Grovfoderskolen
 - ▶ 6.500 kr. pr. ha til forrentning/forpagtning af ekstra jord!

Konklusion

- ▶ Kend din fremstillingspris på grovfoder
- ▶ Kend dine reelle alternativer (inkl. ikke flytbare omkostninger)
- ▶ Anerkend dit potentiale

